

Ærø, 10. juni 2014.

Til Folketingets Kulturudvalg.

Kære kulturudvalgsmedlemmer.

Jeg skriver dette som borger på Ærø på grund af en meget stærk bekymring for fremtiden for en væsentlig del af det, der i dag hedder Ærø Museum.

Jeg skriver til jer, fordi I som enigt udvalg (i Betænkning over Forslag til lov om ændring af museumsloven af 14. december 2012) indstillede den nye museumslov til vedtagelse - efter at der var afgivet forskellige forsikringer til udvalget fra periodens to kulturministre om lovens angivelige intentioner og forventelige konsekvenser, lovens detaljer var blevet yderligere forhandlet, og der i øvrigt var indgået en politisk aftale (stemmeaftale) mellem kulturministeren og samtlige Folketingets partier.

De to hovedtemaer for de små kulturhistoriske museer, blandt andet på vore øer, i forbindelse med den nye museumslov, var for det første lovens øgede krav til ikke-statsligt tilskud som forudsætning for fortsat statsanerkendelse og dermed statstilskud, og for det andet spørgsmålet om bevarelse af en høj grad af *selvbestemmelse* for de enkelte museer.

I.

Vedrørende det første punkt: Jeg er bekendt med den politiske aftales (stemmeaftalens) præcisering nr. 2, og Ærø Museum og Ærø Kommunes kommunalbestyrelse bør også være det nu.

II.

Vedrørende det andet punkt, som det, som jeg her vil tage op, især falder ind under, vil jeg først gerne genopfriske kulturudvalgsmedlem Michael Astrup Jensens spørgsmål via Kulturudvalget til ministeren af 27. november 2012 som besvaret af Uffe Elbæk 30. november 2012: Der blev bl.a. spurgt, "i hvilket omfang ministeren vil sikre, at præciseringer fra Kulturstyrelsen ikke forhindrer de enkelte museer i at planlægge, drive og udvikle deres museale aktiviteter i overensstemmelse med lokale behov og betingelser?" Og dertil blev bl.a. svaret, "at kriterierne" (som museerne bliver bedømt ud fra ved kvalitetsvurderingerne) "ikke må have en karakter, så museernes autonomi eller mulighed for at tilpasse sig lokale vilkår og behov forsvinder. Kriterierne skal give mening for alle museer i et museumslandskab, som skal blive ved med at være mangfoldigt, for netop mangfoldigheden er en af det danske museumslandskabs helt centrale styrker. Normer og retningslinjer skal derfor have karakter af overordnede målsætninger, der rummer høj grad af mulighed for individuelle valg ..." Sådan lød de betryggende ord!

I august 2012, altså før den nye museumslovs vedtagelse, var Kulturstyrelsen på besøg på Ærø og foretog en evaluering af Ærø Museum, der var særdeles kritisk. Der skal heller ikke herske nogen tvivl om, at der var flere forhold, der uden diskussion var berettiget kritisable: Det var på høje tid at tage rimeligt vare på museets samlinger (og det må man sige, at museet er kommet efter langt hen ad vejen); og det var i lige så høj grad presserende at rette op på den hidtil ret elendigt varetagne *formidling* af den ærøske kulturhistorie. (Den lokale museumstradition skal blot fortsat respekteres, så det forbliver et bredt kulturhistorisk museum om og for *hele* øen (by og land), som det har været det, siden museumsforeningen grundlagde museet i 1910.)

Når Kulturstyrelsen endvidere påpegede det problematiske i den konstruktion, der var blevet indført i 2000, hvor Ærø Museum var blevet pålagt *også* at drive herregården Søbygård, var det svært at have saglige indvendinger: Det svækkede et i forvejen ikke særligt ressourcestærkt museums indsats på de områder, som det allerede havde ansvar for; det indebar, at museumslederen fik et direkte og indirekte ansvar for aktiviteter, der ikke med nogen rimelighed faldt ind under et kulturhistorisk museums ansvarsområde (uden at stedet endnu var bibragt noget væsentligt kulturhistorisk indhold at formidle), og at der i det kulturhistoriske museums bestyrelse kom interessenter, der ikke primært repræsenterede kulturhistoriske interesser.

Hammerichs hus:

I opfølgningen på den hårde (eller måske ligefrem panikfremkaldende?) evalueringsrapport gik det imidlertid fuldstændigt over gevind i museets af evalueringsrapporten foranledigede handlingsplan: To ud af tre af museets samlinger i selve Ærøskøbing skulle nu "udskilles" (som det eufemistisk hedder i den jargon): Tilbage skulle nu kun være det "egentlige" kulturhistoriske museum i Brogade, hvorimod Flaske-Peters Samling i Smedegade og Hammerichs Hus på adressen Gyden 22 skulle, ja, slet og ret, lukke og slukke! Begge er det samlinger, der på hver sin vis er unikke, og har været i museets eje i hen ved 25 år, men specielt ideen om, at Hammerichs Hus ikke fortsat skulle bestå og være en del af Ærø Museum, chokerede dybt. (Flaske-Peters Samling og dermed også den offentlige adgang til den historiske, tidligere Fattiggård bliver måske reddet på anden vis.)

Lige nu forhandles tilsyneladende igen mellem museet, kommunen og Kulturstyrelsen om en "løsningsmodel" for museet (herunder for det økonomiske grundlag). Ikke meget slipper ud, men ifølge mine kilder synes én melding entydigt klar fra Kulturstyrelsens repræsentant: De nægter overhovedet at *diskutere* Hammerichs Hus! Derfor lades ingen anden udvej tilbage end nu at henvende sig direkte til Folketingets Kulturudvalg (og til Kulturministeren).

Billedhuggeren Gunnar Hammerich (1893-1977) erhvervede allerede som ca. 23-årig, i 1916, det smukke, fredede, røde 1700-tals bindingsværkshus på hjørnet af Gyden og Brogade i Ærøskøbing, der i dag går under navnet Hammerichs Hus. Gunnar Hammerich var en ualmindelig farverig kulturpersonlighed, der i mange år brugte huset som feriebolig (bortset fra nogle år i Sydamerika i 1920'erne, hvilket forklarer samlingens to indianerbuster og den (levende hjembragte) udstoppede papegøje). Fra 1943 flyttede han og hustruen permanent til øen og ind i et gammelt

patricierhus i Vestergade. Han var her og i årene efter en helt central kulturhistorisk aktiv skikkelse i Ærøskøbing, når det drejede sig om kampen for at bevare den historiske købstads enestående velbevarede helhedspræg, bl.a. gennem arbejdet i Ærøskøbing-Fonden, som han var formand for. I årene 1955-61 var han derudover formand for selve Ærø Museum. Mange af de hædersbevisninger, som Hammerich modtog for sit virke, hænger netop i Hammerichs Hus og "minder om den ånd, stedet er blevet til".

Gunnar Hammerich beholdt således huset på hjørnet af Gyden og Brogade, og det kom med årene til at rumme hans personligt indsamlede og helt originalt komponerede kulturhistoriske samling – hvor, som museumsinspektør Mette E. Havsteen-Mikkelsen skrev, "i høj grad de hjembragte genstandes karakter bestemte de forskellige rums profil". Den helt dominerende oprindelseslokalitet for samlingens genstande er Ærø, men også øerne i Det Sydfynske Øhav og Sønderjylland er rigt repræsenterede, ligesom der er genstande fra andre steder og fra familiens eje. Gunnar Hammerich udfærdigede over sin samling på 2-3000 genstande en udførlig registreringsprotokol, herunder tegninger af omkring 800 genstande med oliekriddt på blåfarvede sider! Gennem årene fremviste Gunnar Hammerich med stor glæde sin samling for publikum, og i 1967 testamenterede han hus og samling (under forudsætning af, at de ikke adskiltes!) til den daværende Ærøskøbing Kommune. Fra omkring 1990 har det været en del af Ærø Museum.

På sæt og vis har Hammerichs Hus, dette i nationalt og internationalt perspektiv enestående lille klenodie, igennem årene fået en noget stedmoderlig behandling sammenlignet med Ærø Museums øvrige aktiviteter, idet man ofte har måttet låne nøglen selv, rent bogstaveligt, for at få det at se. I modsætning til manges vurdering af de øvrige udstillingssteder ligger karaktererne til Hammerichs Hus til gengæld helt i top blandt dem, der kender det eller opdager det! Det gjaldt gode, gamle Broby-Johansen, som det gælder de heldige i dag. (Og så kan huset jo efter tilbøjelighed sanses på helt individuel facon som denne: "Our favourite of Ærøskøbing's museums, half-timbered Hammerichs Hus is the most gnarled, creaky, hobbit-hole of a home imaginable"!!)

Den artistisk smukkeste, visuelle præsentation på tryk nogensinde af Hammerichs Hus ses i vedlagte artikel fra det estimerede internationale magasin, "The World of Interiors", fra 2013.

Mens vi således er nogle på øen, der godt kan se Hammerichs Hus vågne af sin tornerosesøvn og komme til at indgå i et stærkt samspil med et opfrisket ærøsk kulturhistorisk museum i Brogade, herunder i den vigtige og spændende fortælling om byens bevaringshistorie, trues Hammerichs Hus altså faktisk lige nu på livet.

Hvis trusselen bliver virkelighed, er det et væsentligt kulturtab, ikke blot for os ærøboere og besøgende, men for alle, og det vil dementere oprigtigheden i løftet om plads til mangfoldighed i det danske museumslandskab.

Jeg håber meget, at I vil medvirke til, at det *ikke* sker!

Mange venlige hilsener,

Hans Holt Christensen.

Adresse: Sandemandsgården, Skovbygyde 3, 5985 Søby Ærø.

Telefon: 75520609/60248609.

Mail: d.dihver@os.dk.

Note 1: Misforstå mig ikke vedrørende herregården Søbygård. Jeg holder meget af Søbygård. Det er blot en alt, alt for stor opgave for Ærø Museum og ligger som sagt med det nuværende indhold på Søbygård også uden for museets arbejdsområde. Problemet Søbygård fordrer en anden løsning.

Note 2: Yderligere artikler om Hammerichs kulturhistoriske virke og om Hammerichs Hus fremsendes efter ønske.

Bilag: "Artist's Proof", fotoartikel om Hammerichs Hus fra The World of Interiors, februar 2013.